

Luxemburg, 21. juli 2005

PRESSEMELDING 04/2005

Dom i forente saker E-05/04 Fesil og Finnfjord Smelteverk, E-6/04 Prosessindustriens Landsforening og andre, og E-7/04 Den norske stat mot EFTAs overvåkingsorgan

Fritak fra miljøavgift som statsstøtte – krav om tilbakeføring ved en EFTA-stats overtredelse av forpliktelse som skriver seg fra godkjenning av formålstjenlig tiltak etter miljøvernretningslinjene

I dom avsagt i dag kom EFTA-domstolen til at EFTAs overvåkingsorgan ikke har opptrådt i strid med EØS-retten da det vedtok at fritak fra elektrisitetsavgift innvilget for industri og gruvedrift i Norge utgjorde statsstøtte som ikke var forenlig med EØS-avtalens funksjon. Det var heller ikke uriktig rettsanvendelse da Overvåkingsorganet ga pålegg om tilbakeføring av en betydelig del av de skattefordeler de berørte foretak hadde nytt godt av.

EFTA-domstolen opprettholdt derved et vedtak EFTAs overvåkingsorgan fattet 30. juni 2004. Vedtaket rettet seg mot norske forskrifter om elektrisitetsavgift for årene 2001, 2002 og 2003. Forskriftene fastsatte fritak fra den alminnelige elektrisitetsavgift for en del energikrevende virksomhet, nemlig industri og gruvedrift. I vedtaket fastslo EFTAs overvåkingsorgan at denne avgiftslettelse utgjorde statsstøtte som var uforenlig med EØS-avtalen, og påla den norske stat å kreve tilbakeføring av støtten fra de foretak som hadde nytt godt av den. Den norske stat, Prosessindustriens Landsforening og en rekke foretak har inngitt stevning mot overvåkingsorganet for å få kjent vedtaket ugyldig.

EFTA-domstolen har bekreftet at nedsettelse av driftsutgifter gjennom avgiftsfritak utgjorde statsstøtte, og tilfredsstilte selektivitetskravet i EØS-avtalens artikkel 61(1) ved at den tilgodeså enkelte sektorer i næringslivet. Denne særlige fordel kunne ikke rettferdiggjøres ut fra hensynet til avgiftssystemets karakter og oppbygning. Den overordnede miljøvernmålsetting fremmes ikke ved at to svært energikrevende næringsgrener får avgiftsfritak. Fritaket omfattet heller ikke den tjenesteytende sektor eller bygg- og anleggssektoren. EFTA-domstolen fant videre at støtten var egnet til å påvirke samhandelen mellom EØS-landene (dvs. de tre EFTA-landene som er parter i EØS-avtalen og EUs medlemsland), og til å virke konkurransevridende, noe som er et vilkår for at støtten skal anses uforenlig med EØS-avtalens funksjon.

Det sentrale spørsmål vedrørende vedtaket om tilbakeføring var hvorvidt det forelå rettslig grunnlag for et slikt krav. EFTAs overvåkingsorgan hadde i vedtaket vist til retningslinjer for anvendelse av EØS-reglene om statsstøtte i miljøvernsammenheng, som var fastsatt i mai 2001. Overvåkingsorganet hadde foreslått for Norge at norske støtteordninger skulle bringes i overensstemmelse med de nye retningslinjer innen 1. januar 2002, som et ”formålstjenlig tiltak” i henhold til den protokoll til overvåkings- og domstolsavtalen som gjelder statsstøtte. Den norske regjering godtok forslaget, men gjennomførte ingen endringer i forskriften om elektrisitetsavgift innen den godtatte frist.

EFTAs overvåkingsorgan mente at i denne situasjon kunne vedtaket om tilbakeføring bygges på det etablerte avtaleforhold, og viste til EF-domstolens avgjørelse i CIRFS-dommen (sak C-313/90). Saksøkerne bestred dette, under henvisning til at det godtatte tiltak ikke gjorde det klart hvilke støtteordninger som var berørt, og at retningslinjene var for generelle og vage til å kunne utløse så vidtgående følger som tilbakeføring.

EFTA-domstolen fant at fastsettelse av generelle retningslinjer utgjorde ett element i det løpende samarbeid om statsstøtte som måtte finne sted mellom EFTAs overvåkingsorgan og EFTA/EØS-landene på dette området, selv om det medførte at Overvåkingsorganet ble fritatt for plikten til å foreta en detaljert vurdering av de enkelte støtteordninger. Det var bare to andre ordninger som var aktuelle i tillegg til fritaket for elektrisitetsavgift, og det hadde foregått en omfattende meningsutveksling mellom EFTAs overvåkingsorgan og norske myndigheter så vel under utarbeidelsen av retningslinjene som etterpå. Under disse omstendigheter måtte det avtaleforhold som oppsto mellom Norge og Overvåkingsorganet ved den norske godtakelse av forslaget til et formålstjenlig tiltak utgjøre det rettslige grunnlag for et pålegg om tilbakeføring når statsstøtte ble innrømmet i strid med retningslinjene. Prinsippet om beskyttelse av rettmessige forventninger hos dem som ble begunstiget måtte iakttas, men EFTA-domstolen fant at dette var ivaretatt, i og med at kravet om tilbakeføring var begrenset til tidsrommet etter at melding om at Overvåkingsorganet offisielt hadde tatt fritaket for elektrisitetsavgift opp som egen sak var blitt offentliggjort i EF-tidende.

Dommen finnes i fulltekst på internett på: www.eftacourt.lu

Denne pressemelding er ikke et offisielt dokument.

Vennligst merk at EFTA-domstolen ikke kan kommentere saken.